מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את המושגים המרכזיים של חמש היחידות באתר ולהשתמש בהם נכון בהקשר
- לזהות ולהבחין בין גורמים טכנולוגיים, פוליטיים, פיזיים והיסטוריים המשפיעים על תהליכים גיאוגרפיים גלובליים
- לנתח דוגמאות ונתונים (פירמידות גילאים, מדדי גלובליות, מפות צפיפות) ולהסיק מהם מסקנות
- לתרגל כתיבה גיאוגרפית מנומקת תוך שימוש בשאלות הגיאוגרף: מה, למה כאן, ואיך זה קשור למקומות אחרים

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – הבנה בסיסית

- 1. ב – מדע שחוקר את המרחב – איפה דברים קורים ולמה דווקא שם
- 2. ב – מהפכת התחבורה ומהפכת התקשורת
- 3. ב – מרחק פיזי נמדד בק"מ, מרחק יחסי בזמן/עלות/קושי ההגעה

חלק ב׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – תרגול והשלמה

- 1. לא נכון – העולם לא השתנה בגודלו, אלא בקצב השינויים שבו
- 2. נכון – בזכות מהפכת התקשורת (אינטרנט, לוויינים)

חלק ג׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – מושגים והתאמה

- 1. דומינו
- 2. אנושי

חלק ד׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – התאמת מושגים

- 1 – ה (האזור שבו מתרחשים תהליכים ותופעות)
- 2 – א (נוף שנוצר בעקבות פעילות בני אדם)
- 3 – ב (זמן, עלות או מאמץ להגעה למקום)
- 4 – ג (מידת הקלות להתחבר למקום או לתשתית)
- 5 – ד (עולם שמרגיש קטן בזכות תחבורה ותקשורת מהירות)

חלק ה׳ – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – מושגי יסוד

- 1. א – ארגז מתכת אחיד שהוזיל את הובלת הסחורות
- 2. א – תאגיד ענק הפועל במדינות רבות

חלק ו׳ – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – מושגי יסוד

- 1. נכון – שינויים פוליטיים כמו סיום המלחמה הקרה פתחו גבולות לסחורות, השקעות ואנשים
- 2. לא נכון – ארגונים בין-לאומיים מובילים שינויים כלכליים ופוליטיים שמקדמים גלובליזציה

חלק ז׳ – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – מושגי יסוד

- 1. שוק חופשי

חלק ח׳ – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – יישום: מדדי גלובליות ועולמקומיות

- 1 – ג (היקף סחר חוץ והשקעות זרות)
- 2 – ד (אחוז האוכלוסייה המחוברת לאינטרנט)
- 3 – ב (שיחות בין-לאומיות ותיירות נכנסת ויוצאת)
- 4 – א (חברות בארגונים בין-לאומיים והסכמים)

חלק ט׳ – פרק 3 • בעיות סביבתיות חוצות גבולות – מושגי יסוד

- 1. ב – בעיה שאינה עוצרת בגבול מדינה ומשפיעה על מקומות רבים
- 2. א – היא משפיעה על מקום מצומצם אחד או מעט מקומות
- 3. ב – הסכם בין-לאומי להתמודדות עם שינוי האקלים
- 4. ג – זיהום אוקיינוסים ומקורות מים משותפים

חלק י׳ – פרק 3 • בעיות סביבתיות חוצות גבולות – מיון בעיות

- 1 – ג (בעיה מקומית)
- 2 – א (בעיה חוצת גבולות)
- 3 – ד (בעיה מקומית)
- 4 – ה (בעיה חוצת גבולות)
- 5 – ב (בעיה חוצת גבולות)

חלק י"א – פרק 3 • בעיות סביבתיות חוצות גבולות – חשיבה והסבר

- 1. כי הזיהום או ההשפעה עוברים דרך אוויר, מים או אקלים גם למדינות אחרות, ולכן נדרש שיתוף פעולה בין-לאומי
- 2. הסכמי אקלים בין-לאומיים כמו הסכם פריז, ארגוני סביבה עולמיים, יעדי קיימות של האו"ם, פיתוח אנרגיה ירוקה
- 3. כשמיליוני אנשים בעולם עושים פעולות קטנות דומות כמו צריכה מודעת ומיחזור, יחד הן משפיעות על התמונה הגדולה
- 4. תשובה חופשית, למשל זיהום אוקיינוסים – יש להסביר שהזיהום נודד בין מדינות דרך מים או אוויר

חלק י"ב – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – הבנה בסיסית

- 1. א – פיזיים, היסטוריים-פוליטיים, גלובליזציה
- 2. ב – שליטה של מעצמות בחלקים מאפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית

חלק י"ג – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – עובדות ומושגים

- 1. לא נכון – להפך – בידוד מהים מייקר את ההובלה ומייקר את יוקר המחיה
- 2. נכון – כך הרווחים הגדולים נשארים במדינות המפותחות

חלק י"ד – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – השלמות

- 1. קולוניאליזם
- 2. חינוך

חלק ט"ו – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – התאמה

- 1 – ב (גורם פיזי)
- 2 – א (גורם היסטורי-פוליטי)
- 3 – ד (גורם גלובליזציה)
- 4 – ה (גורם פיזי)
- 5 – ג (גורם היסטורי-פוליטי)

חלק ט"ז – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – הבנה והיכרות עם מושגים

- 1. ב – מספר הנפשות לקמ"ר
- 2. ב – ריבוי טבעי והגירה

חלק י"ז – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – תרגול מושגים ועובדות

- 1. לא נכון – רוב האוכלוסייה דחוסה בחלק קטן מהיבשה, ואזורים שלמים כמעט ריקים
- 2. נכון – זהו ההגדרה המדויקת של ריבוי טבעי

חלק י"ח – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – השלמה

- 1. דמוגרפיה
- 2. מתפתחת

חלק י"ט – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – התאמת גורמים

- 1 – ג (גורם פיזי)
- 2 – ד (גורם פיזי)
- 3 – ב (גורם אנושי)
- 4 – א (גורם אנושי)

חלק כ' – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

- 1. א – תחבורה ותקשורת
- 2. ב – מרחק פיזי נמדד בק"מ; מרחק יחסי נמדד בזמן, עלות או קושי ההגעה
- 3. ב – כלכליים, תקשורת, קשר אישי ושיתוף פעולה
- 4. ב – טכנולוגיים ופוליטיים-כלכליים
- 5. ב – שילוב של תרבות גלובלית עם התאמה מקומית
- 6. ב – בעיה שאינה נעצרת בגבול מדינה ומשפיעה על מקומות רבים
- 7. ב – אקלים קיצוני ובידוד גאוגרפי
- 8. ב – מספר הנפשות לקמ"ר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזהה נכון זוג גורמים (למשל אינטרנט/מכולה מול סיום מלחמה קרה) ומסבירה את הקשר ביניהם ולא רק מציינת אותם
- תשובה טובה מנמקת למה הבעיה חוצה גבולות (למשל זיהום אוויר נע עם הרוח) ולא רק מתארת אותה

טיפים להפעלה:

- ניתן לחלק את החוברת לחמישה שיעורים, פרק אחד בכל שיעור, לפי סדר היחידות באתר
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם למשימות ההבנה בלבד ולדלג על משימות היישום והאתגר
- כדאי לשלב דיון קצר בכיתה אחרי כל פרק סביב שאלת הדילמה המופיעה בנושא המקביל באתר
- לתלמידים מתקדמים אפשר להוסיף את משימות ה'אתגר' כעבודת העשרה עצמאית בבית

חוברת תרגול – כפר עולמי: גיאוגרפיה לכיתה ז׳

כפר עולמי – גיאוגרפיה לכיתה ז׳

· רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי
2. פרק 2 – גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות
3. פרק 3 – בעיות סביבתיות חוצות גבולות
4. פרק 4 – אי שוויון מרחבי בעולם
5. פרק 5 – אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – כפר עולמי: גיאוגרפיה לכיתה ז׳

חוברת התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

עבדו בחוברת לפי סדר הפרקים, כל פרק מתאים לנושא אחר באתר. קראו כל קטע בעיון, ענו במשפטים שלמים ונסו לקשר בין דוגמה שלמדתם לדוגמה חדשה משלכם.

1 חלק א׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי גיאוגרפיה לפי הקריאה?

(א) מדע שחוקר רק מדינות ודגלים (ב) מדע שחוקר את המרחב – איפה דברים קורים ולמה דווקא שם

(ג) מדע שחוקר רק את מזג האוויר (ד) מדע שחוקר רק היסטוריה

2. אילו שתי מהפכות הפכו את העולם ל'כפר גלובלי'?

(א) מהפכת המזון ומהפכת הלבוש (ב) מהפכת התחבורה ומהפכת התקשורת

(ג) מהפכת החקלאות ומהפכת הדת (ד) מהפכת הספורט ומהפכת המוזיקה

3. מה ההבדל בין מרחק פיזי למרחק יחסי?

(א) אין הבדל ביניהם (ב) מרחק פיזי נמדד בק"מ, מרחק יחסי בזמן/עלות/קושי ההגעה

(ג) מרחק פיזי נמדד רק בים (ד) מרחק יחסי תמיד גדול יותר

2 חלק ב׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – תרגול והשלמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לפי הקריאה, כדור הארץ השתנה בגודלו בעשרות השנים האחרונות.	☐	☐
2	כיום הודעה יכולה להגיע לצד השני של העולם תוך שבריר שנייה.	☐	☐

3 חלק ג׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – מושגים והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. רצף אירועים שמתחיל במקום אחד ומשפיע על מקומות אחרים נקרא אפקט _____

2. נוף שנוצר על ידי פעילות אנושית (כמו ערים או כבישים) נקרא נוף _____

4 חלק ד׳ – פרק 1 • עולם משתנה: מבוא לגיאוגרפיה של הכפר הגלובלי – התאמת

מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מרחב	____	**א.** נוף שנוצר בעקבות פעילות בני אדם
2. נוף אנושי	____	**ב.** זמן, עלות או מאמץ להגעה למקום
3. מרחק יחסי	____	**ג.** מידת הקלות להתחבר למקום או לתשתית
4. נגישות	____	**ד.** עולם שמרגיש קטן בזכות תחבורה ותקשורת מהירות
5. כפר גלובלי	____	**ה.** האזור שבו מתרחשים תהליכים ותופעות

5 חלק ה' – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי מכולה, ומה השפעתה על הסחר העולמי?

(א) ארגז מתכת אחיד שהוזיל את הובלת הסחורות (ב) כלי שיט ישן מאוד (ג) מטבע בין-לאומי חדש

(ד) חוזה סחר בין מדינות

2. מהי חברה רב-לאומית?

(א) תאגיד ענק הפועל במדינות רבות (ב) ארגון של מדינות עניות בלבד (ג) בנק מקומי קטן

(ד) משרד ממשלתי

6 חלק ו' – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – מושגי יסוד

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	סיום המלחמה הקרה ופתיחת הגבולות סייעו להאצת הגלובליזציה	☐	☐
2	ארגונים בין-לאומיים כמו האו"ם אינם קשורים כלל לגלובליזציה	☐	☐

7 חלק ז' – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – מושגי יסוד

השלימו את המילה החסרה.

1. ה- _____ הוא משטר שבו עסקים פועלים בתחרות וביוזמה פרטית, עם מעט התערבות ממשלתית

8 חלק ח' – פרק 2 • גלובליזציה: גורמים, מדדים ותרבות – יישום: מדדי גלובליות ועולמקומיות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מדד כלכלי	____	**א.** חברות בארגונים בין-לאומיים והסכמים

2. מדד תקשורת	____	**ב.** שיחות בין-לאומיות ותיירות נכנסת ויוצאת
3. מדד קשר אישי	____	**ג.** היקף סחר חוץ והשקעות זרות
4. מדד שיתוף פעולה	____	**ד.** אחוז האוכלוסייה המחוברת לאינטרנט

9 חלק ט' – פרק 3 • בעיות סביבתיות חוצות גבולות – מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי בעיה סביבתית 'חוצת גבולות'?

א) בעיה שקיימת רק בגבול שבין שתי מדינות

ב) בעיה שאינה עוצרת בגבול מדינה ומשפיעה על מקומות רבים ג) בעיה שקשורה רק לצבא

ד) בעיה שפותרים רק בבית הספר

2. מה מאפיין בעיה סביבתית מקומית?

א) היא משפיעה על מקום מצומצם אחד או מעט מקומות ב) היא משפיעה על כל העולם בבת אחת

ג) אי אפשר לפתור אותה בכלל ד) היא תמיד קשורה לאקלים בלבד

3. מהו הסכם פריז?

א) הסכם סחר בין מדינות אירופה ב) הסכם בין-לאומי להתמודדות עם שינוי האקלים

ג) ארגון ספורט עולמי ד) חוק ישראלי למיחזור

4. איזו מהדוגמאות הבאות היא בעיה סביבתית חוצת גבולות?

א) זיהום נחל קטן בעיר אחת ב) פקק תנועה בכביש מקומי ג) זיהום אוקיינוסים ומקורות מים משותפים

ד) אשפה בפח ברחוב

10 חלק י' – פרק 3 • בעיות סביבתיות חוצות גבולות – מיון בעיות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. זיהום נחל בעיר מסוימת	____	**א.** בעיה חוצת גבולות
2. התחממות גלובלית	____	**ב.** בעיה חוצת גבולות
3. פקקים בכביש עירוני	____	**ג.** בעיה מקומית
4. זיהום אוקיינוסים ומקורות מים משותפים	____	**ד.** בעיה מקומית
5. קרינה מדליפת כור גרעיני	____	**ה.** בעיה חוצת גבולות

11 חלק י"א – פרק 3 • בעיות סביבתיות חוצות גבולות – חשיבה והסבר

ענו בקצרה.

1. הסבירו במשפט אחד מדוע בעיה חוצת גבולות לא יכולה להיפתר על ידי מדינה אחת בלבד.

2. תנו שתי דוגמאות לדרכי התמודדות גלובליות עם בעיות סביבתיות.

3. כתבו כיצד פעולה קטנה של אזרח בישראל, כמו מיחזור, יכולה להתקשר לבעיה גלובלית.

4. בחרו בעיה סביבתית אחת מהקריאה והסבירו מדוע אי אפשר לפתור אותה בגבולות מדינה אחת בלבד.

12 חלק י"ב – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. אילו שלוש קטגוריות גורמים יוצרות אי שוויון מרחבי?

(א) פיזיים, היסטוריים-פוליטיים, גלובליזציה (ב) דתיים, צבאיים, ספורטיביים

(ג) אקלימיים, מוזיקליים, תרבותיים (ד) רק פיזיים בלבד

2. מהו קולוניאליזם?

(א) הסכם סחר בין שתי מדינות שוות (ב) שליטה של מעצמות בחלקים מאפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית

(ג) ארגון בין-לאומי לשמירת שלום (ד) סוג של מטבע עולמי

13 חלק י"ג – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – עובדות ומושגים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מדינה ללא יציאה לים משלמת פחות על הובלת סחורות	☐	☐
2	תאגידים בין-לאומיים נוטים למקם מחקר ופיתוח במדינות מפותחות וייצור זול במדינות מתפתחות	☐	☐

14 חלק י"ד – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. _____ היא שליטה של מעצמות בחלקים מאפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית, שיצרה יחסי שולט-נשלט

2. סינגפור ודרום קוריאה צמחו כלכלית בזכות השקעה ב _____ , תשתיות ותעשייה

15 חלק ט"ו – פרק 4 • אי שוויון מרחבי בעולם – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אקלים קיצוני ומחסור במים	____	**א.** גורם היסטורי-פוליטי
2. קולוניאליזם ויחסי תלות	____	**ב.** גורם פיזי
3. תאגידים ממקמים רווחים במדינות מפותחות	____	**ג.** גורם היסטורי-פוליטי
4. בידוד גאוגרפי ומרחק מהים	____	**ד.** גורם גלובליזציה
5. יצוא חומרי גלם וייבוא מוצרים יקרים	____	**ה.** גורם פיזי

16 חלק ט"ז – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – הבנה והיכרות עם מושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי צפיפות אוכלוסייה?

(א) מספר הערים במדינה (ב) מספר הנפשות לקמ"ר (ג) גובה ההרים באזור (ד) כמות הגשמים בשנה

2. אילו שני כוחות קובעים אם אוכלוסייה גדלה או קטנה?

(א) רעידות אדמה וגשמים (ב) ריבוי טבעי והגירה (ג) מלחמות בלבד (ד) מסים וחוקים

17 חלק י"ז – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – תרגול מושגים ועובדות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	תפרוסת האוכלוסייה בעולם אחידה – בני האדם מפוזרים באופן שווה על פני היבשה	☐	☐
2	ריבוי טבעי מחושב כילודה פחות תמותה	☐	☐

18 חלק י"ח – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – השלמה

השלימו את המילה החסרה.

1. _____ היא מדע האוכלוסייה החוקר גדילה, הגירה והזדקנות

2. פירמידת גילאים עם בסיס רחב מאוד מאפיינת בדרך כלל מדינה _____

19 חלק י"ט – פרק 5 • אוכלוסייה במרחב: תפרוסת ותהליכים דמוגרפיים – התאמת גורמים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אקלים נוח	____	**א.** גורם אנושי
2. מים זמינים	____	**ב.** גורם אנושי
3. תשתיות ותעסוקה	____	**ג.** גורם פיזי
4. היסטוריה ופוליטיקה	____	**ד.** גורם פיזי

20 חלק כ' – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. אילו שתי מהפכות הפכו את העולם ל'כפר גלובלי'?

(א) תחבורה ותקשורת (ב) חקלאות ותעשייה (ג) בריאות וחינוך (ד) ספורט ותרבות

2. מה ההבדל בין מרחק פיזי למרחק יחסי?

(א) אין הבדל, שני המושגים זהים (ב) מרחק פיזי נמדד בק"מ; מרחק יחסי נמדד בזמן, עלות או קושי ההגעה

(ג) מרחק פיזי קיים רק בים (ד) מרחק יחסי תמיד גדול יותר

3. אילו סוגי מדדים משמשים למדוד גלובליות של מדינה?

(א) רק מזג אוויר (ב) כלכליים, תקשורת, קשר אישי ושיתוף פעולה (ג) רק גודל שטח המדינה

(ד) רק מספר תושבים

4. אילו שני סוגי גורמים אפשרו והאיצו את הגלובליזציה?

(א) דתיים וספורטיביים (ב) טכנולוגיים ופוליטיים-כלכליים (ג) רפואיים בלבד (ד) חקלאיים בלבד

5. מהי עולמקומיות (גלוקליות)?

(א) ביטול כל התרבויות המקומיות (ב) שילוב של תרבות גלובלית עם התאמה מקומית

(ג) מדינה ללא גבולות (ד) כדור הארץ בלי אוקיינוסים

6. מהי בעיה סביבתית 'חוצת גבולות'?

(א) בעיה שקיימת רק בגבול בין שתי מדינות

(ב) בעיה שאינה נעצרת בגבול מדינה ומשפיעה על מקומות רבים (ג) בעיה שקשורה רק לצבא

(ד) בעיה שפותרים רק בבית ספר

7. איזה גורם נחשב גורם פיזי לאי שוויון מרחבי?

(א) קולוניאליזם (ב) אקלים קיצוני ובידוד גאוגרפי (ג) חברות רב-לאומיות (ד) הסכמי סחר

8. מהי צפיפות אוכלוסייה?

(א) מספר הערים במדינה (ב) מספר הנפשות לקמ"ר (ג) גובה ההרים באזור (ד) כמות הגשמים בשנה

כרטיס יציאה

תן/י דוגמה אחת לגורם טכנולוגי ודוגמה אחת לגורם פוליטי שהאיצו את הגלובליזציה, והסבר/י כיצד כל אחד מהם השפיע

בחר/י בעיה סביבתית חוצת גבולות אחת והסבר/י מדוע מדינה בודדת אינה יכולה לפתור אותה לבדה

הסבר/י בעזרת דוגמה אחת כיצד גורם פיזי וגורם היסטורי יכולים יחד להשפיע על אי שוויון מרחבי בין מדינות

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀